

Manual de inițiere rapidă

BowTieXP Version 3.6 and up

Vă rugăm să rețineți că prezenta documentație este în versiune preliminară și poate fi modificată fără înștiințare. Cea mai recentă versiune a acestui document se poate obține prin intermediul CGE (trimitând un e-mail pe adresa support@bowtiexp.com) sau prin intermediul unui distribuitor cu valoare adăugată BowTieXP.

Drepturi de autor

© IP Bank B.V. 2004-2012. BowTieXP este marcă înregistrată a IP Bank B.V. Se poate modifica fără înștiințare. Toate drepturile rezervate.

Termeni și condiții pentru utilizarea acestui document

Drepturile de autor asupra prezentului ghid de instruire și manual de utilizare a software-ului (documentul) aparțin IP Bank B.V., care a împuternicit CGE Risk Management Solutions B.V. să facă public acest document.

Documentul și/sau orice fragment din acesta se poate utiliza doar pentru instruire în vederea utilizării produsului software și metodologiei BowTieXP. Nu se poate utiliza pentru instruire exclusiv metodologică sau instruire cu privire la orice alt produs sau metodologie.

Documentul și/sau orice fragment din acesta trebuie să fie întotdeauna însoțit de acești termeni și aceste condiții. Fără acestea, posesia sau utilizarea acestui material este ilegală.

Acest document nu poate fi făcut public prin intermediul unei locații de descărcare publice; distribuitorii cu valoare adăugată (DVA) au permisiunea de a distribui acest document numai în format tipărit și/sau în format PDF. Numai DVA au dreptul de a distribui acest document, și numai rețelei și clienților proprii, dintre care niciunul nu poate constitui un concurent al CGE și/sau IP Bank.

Acest document nu poate fi distribuit decât de DVA oficiali ai produsului software BowTieXP. Consultați lista distribuitorilor cu valoare adăugată de pe site-ul web <http://www.bowtiexp.com> înainte de a utiliza acest document. Dacă prezentul document nu v-a parvenit prin intermediul unui DVA oficial, sunteți rugat să ne comunicați fără întârziere acest lucru la adresa de e-mail support@bowtiexp.com.

Prezentul document poate fi editat și particularizat de DVA, cu următoarele condiții:

- Să nu modifice în niciun fel termenii și condițiile, specificațiile privind drepturile de autor și siglele.
- Să informeze CGE Risk Management Solutions B.V. și să trimită CGE Risk Management Solutions B.V. o copie a modificărilor.
- Să își asume în întregime responsabilitatea pentru conținutul modificat al documentului și pentru impactul pe care conținutul modificat îl are sau îl poate avea asupra restului documentului.
- Să procedeze în interesul CGE Risk Management Solutions B.V. și să nu facă nimic ce ar putea deteriora imaginea și reputația CGE Risk Management Solutions B.V.
- În principiu, să acorde CGE Risk Management Solutions B.V. permisiunea de a utiliza în cadrul ghidului de instruire conținutul introdus (cu referințe).

Cuprins

1	Introducere	5
1.1.	Mulțumiri	5
1.2.	Structura acestui document.....	5
2	Ghid de instalare rapidă.....	7
2.1.	Introducere	7
2.2.	Instalarea BowTieXP.....	7
2.3.	Activarea BowTieXP.....	7
3	Ghid de inițiere rapidă	9
3.1.	Scurtă descriere a metodologiei BowTie	9
3.1.1.	Pericolul.....	9
3.1.2.	Evenimentul principal	10
3.1.3.	Amenințările	10
3.1.4.	Consecințele	10
3.1.5.	Controalele.....	10
3.1.6.	Factorii de creștere.....	10
3.1.7.	ALARP	10
3.1.8.	Recapitularea terminologiei	11
3.2.	Ecranul BowTieXP	11
3.3.	Pasul 1: Adăugarea unui loc	13
3.4.	Pasul 2: Adăugarea unui pericol și a unui eveniment principal	14
3.5.	Pasul 3: Adăugarea de amenințări.....	15
3.6.	Pasul 4: Adăugarea de consecințe	16
3.7.	Pasul 5: Adăugarea de controale.....	17
3.8.	Pasul 6: Adăugarea de factori de creștere	17
3.9.	Schemă BowTie finalizată.....	18
3.10.	Nivelul superior.....	18
3.10.1.	Entități obișnuite	18
3.10.2.	Tabele de căutare.....	18
3.10.3.	Entități cu posibilitate de legare (exemplu – activități)	20
3.10.4.	Legături inverse și legături inverse proprietăți	24
4	Asistență	27
4.1.	Helpdesk BowTieXP	27

Lista figurilor

Figura 1 - Dialogul de activare	7
Figura 2 - Ecranul principal al aplicației	12
Figura 3 - Adăugarea unui loc	14
Figura 4 - Adăugarea unui loc - modificări în vizualizarea arbore	14
Figura 5 - Adăugarea unui pericol.....	15
Figura 6 - Pericolul selectat în vizualizarea arbore	15
Figura 7 - Schemă BowTie minimală	15
Figura 8 - Butonul Adăugare pericol, bara de instrumente	16
Figura 9 - Pericolul nou adăugat.....	16
Figura 10 - Butonul Adăugare consecință, bara de instrumente	16
Figura 11 - Consecința nou adăugată	17
Figura 12 - Butonul Adăugare control, bara de instrumente	17
Figura 13 - Meniul contextual pentru adăugare	18
Figura 14 - Tabele de căutare	19
Figura 15 - Ștergerea unei valori într-un tabel de căutare.....	19
Figura 16 - Exemplu de ierarhie a activităților	21
Figura 17 - Ecranul de atribuire legături, prezentând date ierarhice	22
Figura 18 - Ecranul de atribuire legături, prezentând date non-ierarhice.....	23
Figura 19 - Vizualizare arbore și schemă, explicarea legăturilor	25

1

Introducere

1.1. Mulțumiri

Vă mulțumim pentru interesul pe care îl manifestați față de metodologia BowTie și software-ul BowTieXP. Profesioniști din domeniul managementului riscurilor din întreaga lume au descoperit avantajele implementării acestei metodologii cu ajutorul BowTieXP – un instrument puternic și ușor de utilizat.

1.2. Structura acestui document

Acest document conține ghiduri pas cu pas pentru a vă iniția:

- Capitolul 2,
Ghid de instalare rapidă, la pagina 7. Acest ghid descrie modalitatea de instalare BowTieXP pe computer.
- Capitolul 3,
Ghid de inițiere rapidă
- , la pagina 9. Acest ghid prezintă pe scurt metodologia BowTie, după care oferă un ghid pas cu pas în vederea creării unei scheme BowTie cu ajutorul software-ului. Sunt explicate câteva concepte importante din cadrul softului.

2

Ghid de instalare rapidă

În acest capitol, vă prezentăm pașii de urmat în vederea instalării BowTieXP.

2.1. Introducere

În cele mai multe cazuri, instalarea BowTieXP pe computerul dvs este foarte simplă. Dacă întâmpinați totuși dificultăți și doriți informații mai amănunțite legate de procedura de instalare, despre condițiile esențiale și compatibilitate sau despre instalări speciale, acestea sunt disponibile în manualul de referință, care poate fi descărcat de la adresa downloads.bowtiexp.com.

2.2. Instalarea BowTieXP

Deschideți un browser de internet și accesați downloads.bowtiexp.com. Va trebui să descărcați următoarele:

- Programul de instalare pentru .NET Framework 2.0.
- Programul de instalare BowTieXP.

Faceți dublu-clic pe primul fișier descărcat (programul de instalare .NET Framework) și urmați pașii din programul expert în vederea instalării.

Faceți dublu-clic pe al doilea fișier descărcat (programul de instalare BowTie XP) și urmați pașii din programul expert în vederea instalării.

2.3. Activarea BowTieXP

Când lansați BowTieXP pentru prima dată, vi se solicită un cod de încercare sau unul de instalare:

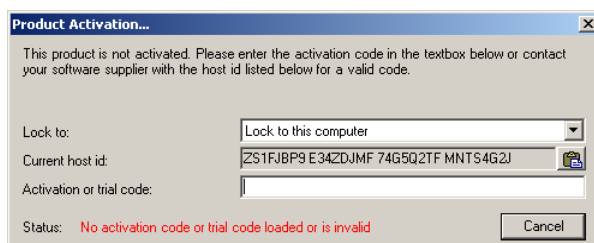

Figura 1 - Dialogul de activare

Dacă dețineți un cod de încercare valid, îl puteți introduce în câmpul *Cod de activare sau încercare*, iar BowTieXP va rula.

Dacă ați cumpărat BowTieXP, va fi nevoie să obțineți un cod de activare pentru activarea permanentă a BowTieXP. Copiați codul afișat în câmpul *ID gazdă curent* și lipiți-l într-un e-mail adresat CGE pe adresa support@bowtiexp.com. Vom încerca să vă trimitem un cod de

activare. După introducerea acestui cod în câmpul *Cod de activare sau încercare*, BowTieXP va rula întotdeauna.

3

Ghid de inițiere rapidă

În această secțiune, vă prezentăm pașii necesari creării unei scheme simple BowTie.

3.1. Scurtă descriere a metodologiei BowTie

Notă: Pentru o prezentare mai elaborată și mai completă, consultați manualul de metodologie.

Metodologia BowTie se utilizează pentru evaluarea riscurilor, managementul riscurilor și (foarte important) comunicarea riscurilor. Metoda este concepută pentru a oferi o mai bună perspectivă generală asupra unei situații în care sunt prezente unele riscuri, precum și pentru a servi unei mai bune înțelegeri a relației dintre riscuri și evenimente organizaționale.

Punctul forte al acestei metodologii rezidă în simplitatea sa: expresia „mai puțin înseamnă mai mult” se aplică aici cu siguranță.

Managementul riscurilor este de fapt o chestiune de management al percepției riscurilor, deoarece majoritatea incidentelor se produc ca urmare a ceea ce fac sau nu fac oamenii. Persoanele care lucrează în medii periculoase trebuie să fie conștiente de riscurile organizaționale prezente și trebuie să își înțeleagă corect rolul. Acest lucru nu se poate realiza decât dacă există un anumit grad de comunicare a riscurilor, ținând cont de capacitățile sectorului respectiv al forței de muncă, ceea ce conduce la stabilirea proprietății operaționale.

Multe evaluări ale riscurilor se fac cu ajutorul instrumentelor cantitative. Acestea pot fi suficiente pentru anumite tipuri de echipamente, dar sunt mai puțin valoroase pentru evaluarea riscurilor operaționale. Ființa umană este mai greu de anticipat decât o mașinărie, iar combinarea operațională a tuturor factorilor prezenți (luând în calcul oamenii, echipamentele, ora, starea vremii, factorii organizaționali, etc.) dă naștere și mai multor dificultăți. A prevedea cu precizie a viitorul, într-un mediu cât se poate de complex, este pur și simplu imposibil. În multe organizații, miza pentru anumite consecințe (care rezultă în urma unui accident) este prea mare pentru a lăsa lucrurile la voia întâmplării. De aceea, este un lucru înțelept să fim pregătiți pentru „orice”: să ne gândim la toate scenariile posibile și să evaluăm măsura în care organizația este pregătită să le facă față. Tocmai aceasta vă ajută să faceți metoda bow-tie și BowTieXP.

În metodologia BowTie, riscul este elaborat prin relația dintre pericole, evenimente principale, amenințări și consecințe. Controalele sunt utilizate pentru a afișa măsurile adoptate de organizație pentru a controla riscul.

3.1.1. Pericolul

Cuvântul „pericol” sugerează că acesta este indezirabil, dar în realitate situația este exact invers: este tocmai lucrul pe care îl dorești sau de care ai chiar nevoie pentru a face afaceri. Este o entitate care are potențialul de a produce efecte negative, dar fără de care afacerea nu ar exista. Să luăm ca exemplu industria petrolieră. Țițeiul este o substanță periculoasă,

care poate produce efecte nefaste dacă este tratată fără grijă, dar este factorul esențial care face să meargă industria petrolieră. Trebuie gestionat deoarece, atâta vreme cât este ținut sub control, nu face niciun rău.

3.1.2. Evenimentul principal

Așadar, atâta vreme cât este sub control, pericolul se află în starea dorită. De exemplu: țițeiul dintr-o conductă prin care este transportat către port. Anumite evenimente pot însă produce eliberarea pericolului. În metodologia BowTie, un astfel de eveniment poartă numele de eveniment principal. Un eveniment principal nu este deocamdată o catastrofă, dar însușirile maligne ale pericolului sunt acum în libertate. De exemplu: țițeiul a ieșit din conductă (scurgere de fluid). Nu este un dezastru major, dar dacă nu se intervine corect, acest lucru poate declanșa și alte evenimente nedorite (consecințe).

3.1.3. Amenințările

Adesea există mai mulți factori care pot provoca producerea evenimentului principal. În metodologia BowTie, aceștia poartă numele de amenințări. Aceste amenințări trebuie să fie necesare sau suficiente: fiecare amenințare în parte trebuie să aibă capacitatea de a produce evenimentul principal. De exemplu: corosiunea unei conducte poate duce la scurgerea fluidului.

3.1.4. Consecințele

Odată ce s-a produs un eveniment principal, acesta poate atrage după sine anumite consecințe. Consecința este un eveniment potențial care rezultă din eliberarea pericolului și care duce în mod direct la pierderi sau pagube. În metodologia BowTie, consecințele sunt evenimente nedorite pe care organizația vrea să le evite „cu orice preț”. De exemplu: scurgeri de țiței în mediul înconjurător.

3.1.5. Controalele

Managementul riscurilor presupune controlul acestora. Acest lucru se realizează prin amplasarea de bariere pentru a preveni producerea anumitor evenimente. Controlul poate fi orice măsură luată care acționează împotriva unei forțe sau intenții nedorite, pentru a menține o stare dorită. În metodologia BowTie, există controale proactive (în partea stângă a evenimentului principal), care împiedică declanșarea evenimentului principal. De exemplu: inspecții regulate pentru depistarea corosiunii la conducte. De asemenea, există și controale reactive (în partea dreaptă a evenimentului principal), care împiedică producerea de consecințe nedorite ca urmare a evenimentului principal. De exemplu: echipament de detecție a scurgerilor sau pardoseală de beton în jurul platformei unui rezervor.

3.1.6. Factorii de creștere

Într-o situație ideală, controlul împiedică amenințarea să producă evenimentul principal. Cu toate acestea, multe controale nu sunt 100% eficiente. Există anumite condiții care determină eșecul unui control. În metodologia BowTie, aceștia poartă numele de factori de creștere. Factorul de creștere este o condiție care duce la amplificarea riscului prin depășirea sau reducerea eficienței unui control. De exemplu: un cutremur care produce crăpături în pardoseala de beton de sub o conductă.

3.1.7. ALARP

Dacă doriți să aveți certitudinea că nu există niciun risc, trebuie să scăpați de pericol. Însă, atâta vreme cât pericolul stă la baza afacerii, acest lucru nu este cu puțință. Acceptăm faptul că există un risc și încercăm să facem tot ce ne stă în putință pentru a menține riscul *As Low As Reasonably Practicable* (ALARP, „cât de scăzut este practic realizabil”). Pentru ca un risc să fie ALARP, trebuie să se poată demonstra că costurile implicate în reducerea suplimentară a riscului ar fi disproporționat de mari în comparație cu beneficiile obținute.

Ce înseamnă ALARP concret diferă în funcție de organizație. Acest lucru depinde de riscurile pe care organizația este sau nu dispusă să și le asume, precum și de suma și timpul pe care este dispusă să îl investească în măsurile de control.

3.1.8. Recapitularea terminologiei

Următorii termeni ar trebui să vă fie de acum familiari:

- Pericolul, parte esențială a afacerii, având potențialul de a produce efecte negative, poate fi eliberat de:
- Un eveniment principal, care încă nu este o catastrofă, ci este primul eveniment dintr-o serie de evenimente nedorite.
- Evenimentul principal poate fi declanșat de amenințări (cauze necesare sau suficiente).
- Evenimentul principal are potențialul de a atrage după sine consecințe nedorite.
- Controalele proactive sunt măsuri luate cu scopul de a nu permite ca amenințările să declanșeze evenimentul principal.
- Controalele reactive sunt măsuri luate cu scopul de a nu permite ca evenimentul principal să atragă după sine consecințe nedorite.
- Un factor de creștere este o condiție care duce la depășirea sau reducerea eficienței unui control.

În secțiunile care urmează, vom puncta următoarele etape:

- o prezentare generală a modului în care este aranjat software-ul,
- adăugarea unui loc,
- adăugarea unui pericol și a unui eveniment principal,
- adăugarea de amenințări,
- adăugarea de consecințe
- adăugarea de controale
- și adăugarea de factori de creștere.

3.2. Ecranul BowTieXP

La pornirea BowTieXP, va fi afișat următorul ecran:

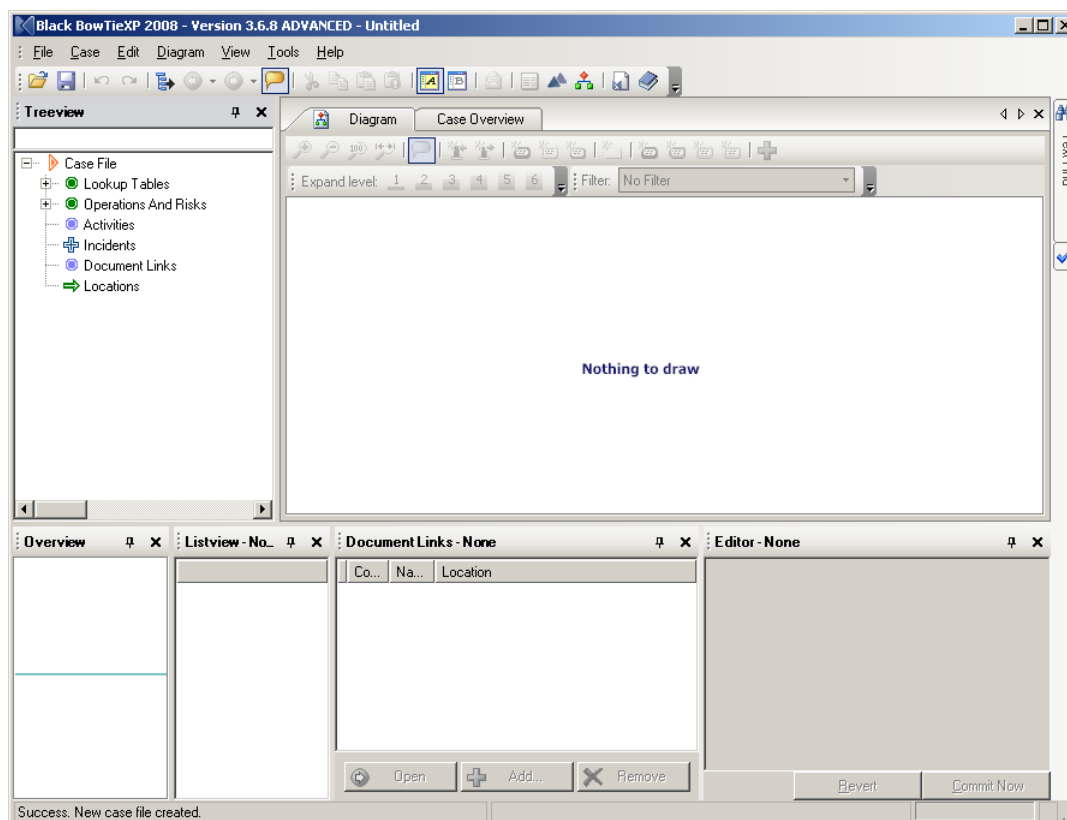

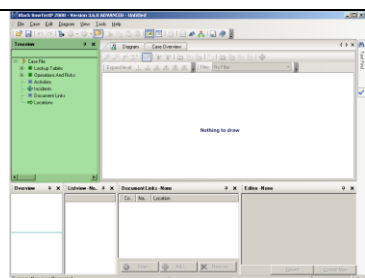
Figura 2 - Ecranul principal al aplicației

Acest ecran este împărțit în câteva părți, cu care va trebui să vă familiarizați înainte de a putea începe construirea unui caz. Acestea sunt explicate în cele ce urmează. Vă rugăm să țineți cont de titlul fiecărei ferestre din captura de ecran. Pe parcursul acestei documentații ne vom referi la ferestrele respective cu ajutorul denumirii acestora din imagine.

Ferestrele de care avem nevoie în acest capitol sunt evidențiate și prezentate în cele ce urmează.

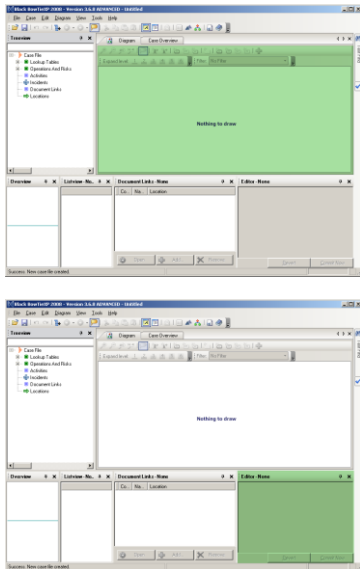
NOTĂ: Aranjarea ecranului poate fi ușor diferită dacă utilizați o altă ediție de BowTieXP, iar unele funcții nu sunt disponibile decât dacă ați achiziționat versiunea avansată și/sau versiunea Black. Funcțiile care nu se găsesc în versiunea standard BowTieXP vor fi marcate în text.

Captură ecran cu evidențiere

Descriere

Vizualizare arbore – Fereastra Vizualizarea arbore vă permite să navigați cu ușurință prin fișierul de caz BowTie. În această fereastră, aveți acces la fișierul de caz, inclusiv la tabelele de căutare asociate cu cazul, la activități, documente și locuri. De asemenea, oferă o modalitate simplă și rapidă pentru a sări la o altă porțiune din schemă făcând clic pe semnele „+” sau „-” pentru a extinde sau restrânge detaliile asociate cu fiecare element.

Schemă – Fereastra Schemă este locul unde va apărea componenta grafică a schemei. Pentru fiecare porțiune a schemei BowTie există forme distincte, care reprezintă aspecte diferite ale cazului. Fereastra pentru schemă poate fi văzută ca o planșă de desen.

Editor – În fereastra Editor puteți introduce și edita tot conținutul textual din diagramă. Dacă faceți clic pe diferite porțiuni ale schemei în cadrul ferestrei Schemă, veți avea acces la descriere și alte informații pe care le puteți edita.

Dacă doriți să aflați mai multe despre ferestrele Vizualizare arbore, Schemă și Editor sau despre oricare altă fereastră care nu este prezentată în acest capitol, puteți consulta manualul de referință.

Trei sugestii pentru când vă rătăciți:

- Dacă apăsați Shift + F12, toate ferestrele revin la locul lor implicit – se restabilește aceeași aranjare ca în captura de ecran.
- Dacă nu mai găsiți schema, atunci fie nu ați selectat un pericol/eveniment principal, fie ați selectat o altă filă, ca de exemplu fila „Prezentare generală a cazului” din fereastra Schemă în loc de fila „Schemă”.
- Când apăsați simbolul „+” din fereastra Afișare arbore, se afișează ramurile ascunse, când apăsați „-” ramurile se ascund.

Acum sunteți pregătit pentru a crea prima schemă BowTie.

3.3. Pasul 1: Adăugarea unui loc

Adăugarea unui loc este primul lucru care trebuie făcut pentru o schemă BowTie. Cazul pe care îl creați este pentru unul sau mai multe locuri. Locul poate fi un depozit sau o platformă de foraj petrolier, dar și un avion sau un autovehicul. Fiecare loc poate conține mai multe scheme BowTie, câte una pentru fiecare combinație pericol/eveniment principal.

Pentru a crea un loc, faceți următoarele în fereastra Vizualizare arbore:

1. Faceți clic dreapta pe nodul arborelui denumit *Locuri*.
2. Selectați *Nou...*

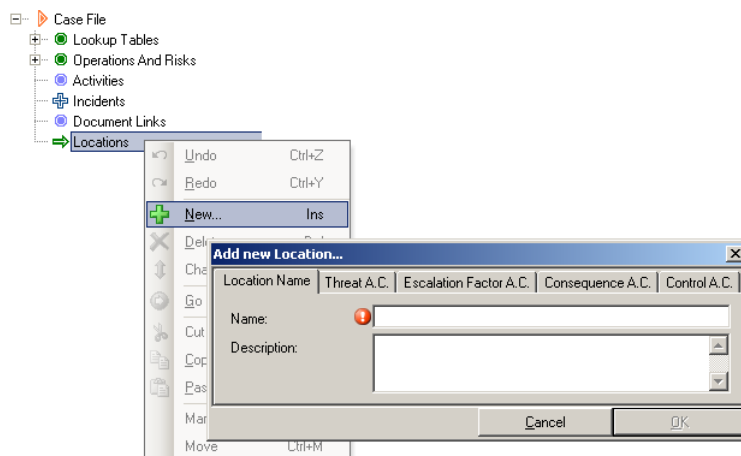

Figura 3 - Adăugarea unui loc

3. Se deschide caseta de dialog *Adăugare nou loc...*
4. Introduceți un loc în caseta text *Nume*.

Sugestie: După cum observați, în dreptul câmpului „Nume” există un semn de exclamare roșu. Acesta semnifică faptul că este un câmp obligatoriu și trebuie completat.

5. Dacă doriți, puteți introduce o descriere mai dezvoltată.
6. Apăsați OK pentru a adăuga locul.

Noul loc va apărea în vizualizarea arbore, după cum se vede în Figura 4 - Adăugarea unui loc - modificări în vizualizarea arbore

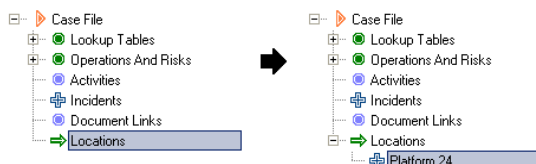

Figura 4 - Adăugarea unui loc - modificări în vizualizarea arbore

3.4. Pasul 2: Adăugarea unui pericol și a unui eveniment principal

În această fază trebuie să adăugați un pericol și un eveniment principal pentru noul loc.

1. Aruncați o privire în vizualizarea arbore. Veți observa locul creat la pasul 1.
2. Faceți clic pe semnul „+” din dreptul locului nou creat pentru a-l extinde.
3. Dedesubt va apărea nodul *Pericole*.
4. Faceți clic dreapta în arbore pe nodul denumit *Pericole*.
5. Selectați *Nou* din meniu, după care va apărea dialogul *Adăugare nou pericol...*

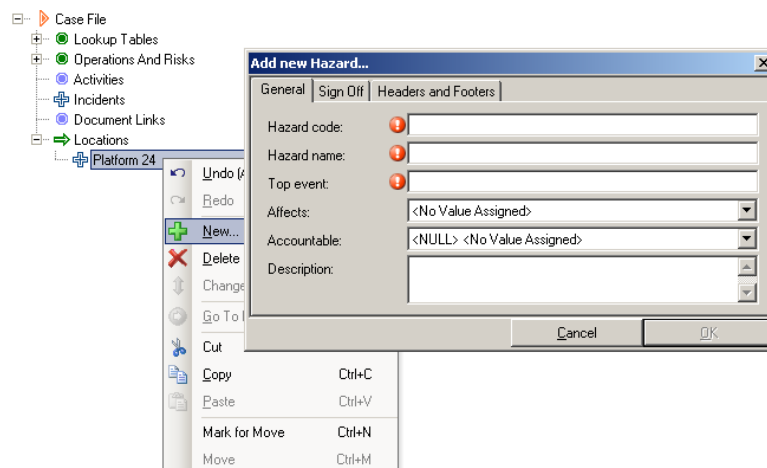

Figura 5 - Adăugarea unui pericol

6. Introduceți un cod, o denumire pentru pericol și un eveniment principal în câmpurile text respective.
7. Faceți clic pe butonul *OK* pentru a salva.

Veți observa că pericolul și evenimentul principal apar acum în fereastra Schemă. Acum sunteți pregătit pentru a începe să lucrați cu schema BowTie.

3.5. Pasul 3: Adăugarea de amenințări

Fereastra Vizualizare arbore arată acum astfel:

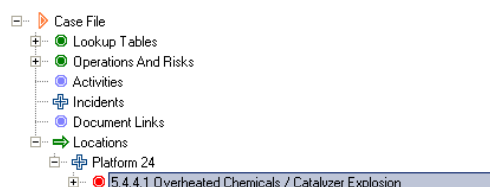

Figura 6 - Pericolul selectat în vizualizarea arbore

Fereastra Schemă arată astfel:

Figura 7 - Schemă BowTie minimală

În această fază, puteți începe să adăugați amenințări pentru combinația pericol/eveniment principal.

Când selectați evenimentul principal, în jurul lui apare un cadru verde în fereastra Schemă. Acum puteți selecta butonul „Adăugare pericol” din bara de meniu a ferestrei Schemă, după cum este ilustrat mai jos.

Figura 8 - Butonul Adăugare pericol, bara de instrumente

Va apărea o casetă de dialog, în care puteți denumi amenințarea pe care doriți să o adăugați în schemă. Introduceți o descriere și apăsați **OK**. Schema s-a extins.

Adăugați în continuare amenințări, până când aveți satisfacția că le-ați introdus pe toate.

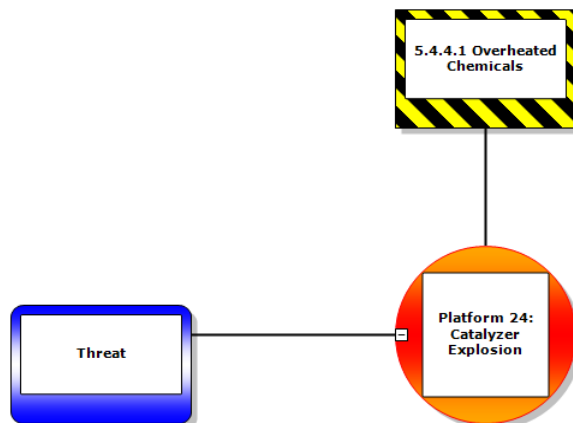

Figura 9 - Pericolul nou adăugat

Sugestie: Utilizați barele de derulare și butoanele de zoom din bara de instrumente pentru a vă deplasa în cadrul schemei. Pentru informații mai detaliate legate de schemă și pictogramele din bara de instrumente, consultați manualul de referință.

3.6. Pasul 4: Adăugarea de consecințe

În eventualitatea declanșării evenimentului principal, ar fi de dorit să înțelegeți efectele posibile și reacțiile necesare în situația respectivă. Consecințele dintr-o schemă BowTie vă permit să analizați ambele laturi ale unui eveniment principal.

În schemă puteți adăuga consecințe urmând pașii de mai jos:

Mai întâi, selectați evenimentul principal, dacă nu este deja selectat. Apoi selectați butonul *Adăugare consecință* din bara de instrumente.

Figura 10 - Butonul Adăugare consecință, bara de instrumente

Introduceți o descriere pentru consecință. Clicați pe **OK** sau apăsați tasta **Enter**. Schema arată acum astfel:

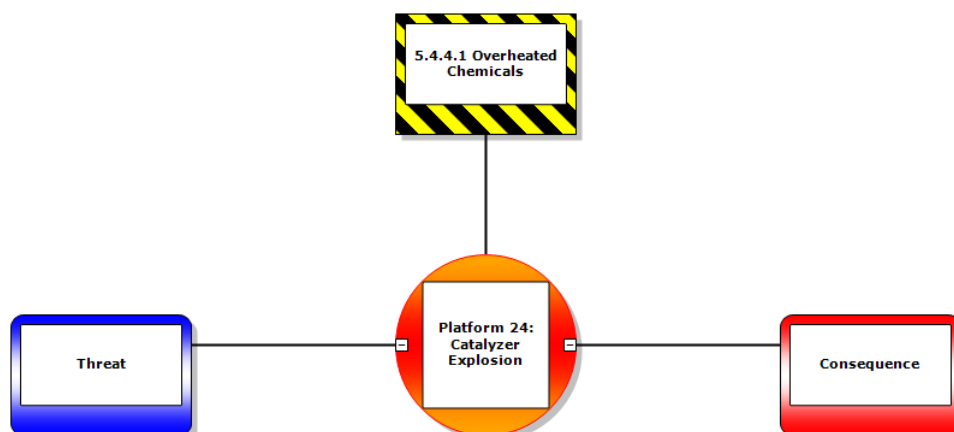

Figura 11 - Consecința nou adăugată

Sugestie: Puteți de asemenea să faceți clic dreapta pe evenimentul principal în fereastra Schemă sau Vizualizare arbore. Selectați apoi *Adăugare* → *Consecință*.

Acum ați creat scheletul schemei BowTie. În continuare, trebuie să populați schema cu informații despre măsurile adoptate pentru a împiedica declanșarea evenimentului principal de către amenințări și măsurile adoptate pentru a limita sau împiedica producerea consecințelor în eventualitatea declanșării evenimentului principal. Aceste măsuri sunt cunoscute sub denumirea de controale.

3.7. Pasul 5: Adăugarea de controale

În această fază, urmând pașii de mai jos veți adăuga un control în schema BowTie:

Mai întâi, în fereastra Schemă, selectați amenințarea sau consecința pentru care doriți să adăugați un control.

Amenințarea selectată va fi evidențiată printr-un chenar verde, iar bara de butoane va oferi opțiunea de a adăuga un control. Faceți clic pe butonul respectiv.

Figura 12 - Butonul Adăugare control, bara de instrumente

În caseta de dialog care apare, introduceți descrierea controlului și faceți clic pe OK. Noul control va fi afișat în fereastra Schemă și fereastra Vizualizare arbore.

Adăugați în continuare controale pentru fiecare amenințare sau consecință, până când sunteți de părere că schema este completă.

Sugestie: Puteți de asemenea să adăugați un control făcând clic dreapta pe o amenințare din schemă. Selectați apoi *Adăugare* → *Control*. Controalele pot fi adăugate și din cadrul vizualizării arbore.

3.8. Pasul 6: Adăugarea de factori de creștere

Factorii de creștere sunt condiții care duc la amplificarea riscului prin depășirea sau reducerea eficienței controalelor. Iată mai jos pașii de urmat pentru adăugarea în schemă a unui factor de creștere pentru un control:

1. În diagrama BowTie, selectați controlul pentru care doriți să adăugați un factor de creștere.
2. Faceți clic dreapta pentru a invoca meniul contextual.

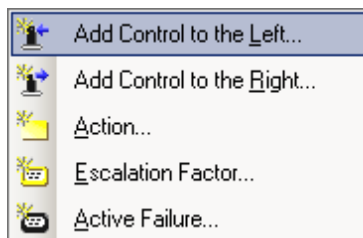

Figura 13 - Meniul contextual pentru adăugare

3. Selectați *Adăugare*, iar apoi *Factor de creștere* din lista de opțiuni.
4. Va apărea o fereastră, în care veți putea să introduceți un nume și o descriere a factorului de creștere.
5. Dacă există controale adoptate pentru a preveni depășirea controlului din cauza factorului de creștere respectiv, acestea pot fi adăugate în același mod în care se adaugă controale pentru amenințări și consecințe.

Notă: Puteți, bineînțeles, să faceți clic pe butonul *Adăugare factor de creștere* din bara de instrumente.

3.9. Schemă BowTie finalizată

Urmând pașii 1–6, ați finalizat o schemă BowTie simplă. După ce ați dat contur schemei, puteți adăuga mai multe variabile în ambele jumătăți ale schemei, pentru a ajunge la sarcini mai precise, precum împărțirea controalelor pe categorii și adăugarea de activități, referințe la documente și o serie întreagă de alte aspecte. Unele dintre ele sunt descrise în cele ce urmează.

3.10. Nivelul superior

Bineînțeles, software-ul BowTie nu se limitează numai la trasarea schemelor. În secțiunile care urmează, vă vom prezenta informațiile de bază necesare pentru a face o analiză de nivel superior, prezentând totodată și exemple.

Pentru o prezentare completă privind toate informațiile și relațiile pe care le puteți crea cu BowTieXP, consultați manualul de referință.

După cum ați observat în secțiunile anterioare, în fiecare fișier de caz există diferite tipuri de informații, care se utilizează în diferite moduri. În această secțiune, vom explica diversele tipuri de date și modul în care acestea sunt legate între ele: unele obiecte pe care le creați au „capacități” speciale, cum ar fi aceea că se poate face trimitere la ele din alte locuri. De asemenea, vom discuta și aspectele teoretice din spatele unora dintre ele.

3.10.1. Entități obișnuite

În secțiunile anterioare, ați creat un exemplu de diagramă prin adăugarea unui loc, a unui pericol, a amenințărilor și consecințelor. Aceste elemente poartă denumirea de entități obișnuite și nu au niciun fel de capacități „speciale”, ca elementele despre care vom discuta în continuare. Majoritatea entităților obișnuite sunt părți ale schemei.

3.10.2. Tabele de căutare

Poate ați observat până acum, folosind editoarele, că elementele obișnuite au diverse proprietăți, care pot fi text simplu, precum descrieri și coduri, dar și liste derulante, cum ar fi, de exemplu, coeficientul de eficacitate al unui control.

Opțiunile disponibile pentru coeficienții de eficacitate sunt de fapt definite în fișierul de caz și aveți posibilitatea de a le modifica chiar dvs. La fel ca și pe toate celelalte date din fișierul de caz, le puteți găsi în vizualizarea arbore, în cazul de față la Fișier caz → Tabele căutare → Eficiență.

Toate informațiile privitoare la referințe, folosite în tot cuprinsul fișierului de caz, sunt definite sub nodul „tabele de căutare”.

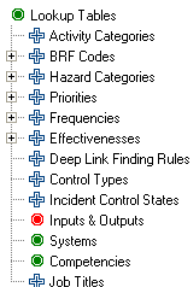

Figura 14 - Tabele de căutare

Adăugarea de elemente aici va face ca acestea să fie disponibile în diversele casete derulante din editoare.

Eliminarea elementelor de aici le va elimina, desigur, și din editoare. Rețineți că, dacă o valoare este utilizată, veți fi avertizat și întrebat dacă doriți să selectați o altă valoare cu care să o înlocuiți, după cum se vede mai jos, în Figura 15 - Ștergerea unei valori într-un tabel de căutare

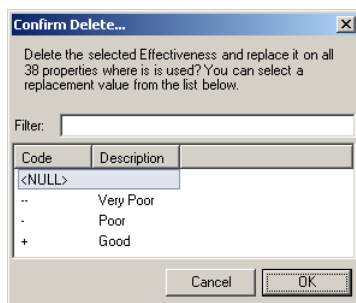

Figura 15 - Ștergerea unei valori într-un tabel de căutare

În ediția standard a BowTie XP există următoarele tabele de căutare: Vă rugăm să rețineți că toate obiectele sunt descrise amănunțit în manualul de referință.

Tip de tabel de căutare	Descriere/utilizare
Categorie activități	Folosită la activități, pentru a clasifica diversele activități
Cod FRB	Folosit la controale, pentru a indica factorul de risc de bază la care se încadrează controlul. Pentru mai multe informații despre factorii de risc de bază și teoria Tripod, consultați manualul de metodologie.
Categorie pericol	Folosită la pericole, pentru a clasifica pericolul.
Prioritate	Folosită la acțiuni, pentru a le stabili prioritatea.
Frecvență	Folosită la activități, pentru a indica frecvența executării activității.
Eficiență	Folosită la controale și acțiuni manageriale, pentru a desemna eficiența controlului la prevenirea declanșării evenimentului principal sau a producerii consecințelor.
Tip control	Folosit la controale, pentru a clasifica controalele după tipuri diferite.

Denumiri funcții	Denumirile funcțiilor sunt abstractizări pentru persoanele însărcinate cu o anumită responsabilitate. Un alt termen pentru acest concept ar fi denumirea postului. Acestea sunt folosite la activități, pentru a indica, de exemplu, cine este responsabil cu o activitate și cine a clasat activitatea. La controale și pericole, acestea indică persoana răspunzătoare. La pericole, acestea se folosesc și pentru informațiile legate de clasare. La acțiuni, se folosesc pentru a indica persoana actant, persoana care trebuie să execute acțiunea respectivă.
Reguli găsim legături profunde	NOTĂ: Această funcționalitate este numai pentru licența avansată Folosite pentru deplasarea la pagini web atunci când legăturile la documente sunt luate offline. Pentru detalii, consultați manualul de referință.
Stări control incidente	NOTĂ: Această funcționalitate este numai pentru licența avansată Folosite în investigația incidentelor cu Back BowTieXP. Pentru detalii, consultați manualul de referință.

3.10.3. Entități cu posibilitate de legare (exemplu – activități)

Pentru unele proprietăți nu este suficient dacă există posibilitatea de a selecta o singură valoare, este necesară posibilitatea de a atribui elemente multiple dintr-o listă limitată de elemente.

Să clarificăm printr-un exemplu această idee destul de abstractă.

În majoritatea organizațiilor, există un sistem administrativ de activități/sarcini care definesc modul în care este condusă organizația. Multe dintre aceste activități ale sistemului administrativ sunt esențiale pentru menținerea funcționării corecte a controalelor; de exemplu, un sistem automat de intervenție în caz de incendiu necesită întreținerea, inspectarea și testarea regulată, pentru a asigura funcționarea corespunzătoare în caz de necesitate.

Pentru a îmbunătăți utilitatea schemelor BowTie, este importantă stabilirea de relații între scheme și sistemul administrativ. Aceste relații vă permit să analizați care sarcini și, prin aceasta, care persoane/posturi se ocupă de amenințări, câte activități individuale și, prin aceasta, câte persoane sunt responsabile, precum și dacă vreo amenințare este sensibilă la puncte unice de eșec în cadrul sistemului administrativ.

De exemplu, o amenințare, care este controlată prin controale, care sunt susținute printr-un număr de activități, care depind toate de *aceeași* persoană, poate fi considerată mai vulnerabilă decât una ale cărei controale și activități nu depind toate de o singură persoană.

De asemenea, aveți posibilitatea de a comunica mai bine în legătură cu motivul pentru care anumite activități sunt esențiale, ceea ce ajută persoanele care au răspunderile respective să înțeleagă de ce trebuie să îndeplinească sarcinile menționate, asigurând astfel o mai bună execuție.

În sprijinul acestei analize, puteți defini o ierarhie a activităților în cadrul BowTieXP. După crearea/introducerea acestei ierarhii a controalelor în BowTieXP, puteți atribui diverse activități pentru controale.

Iată un exemplu în Figura 16 - Exemplu de ierarhie a activităților

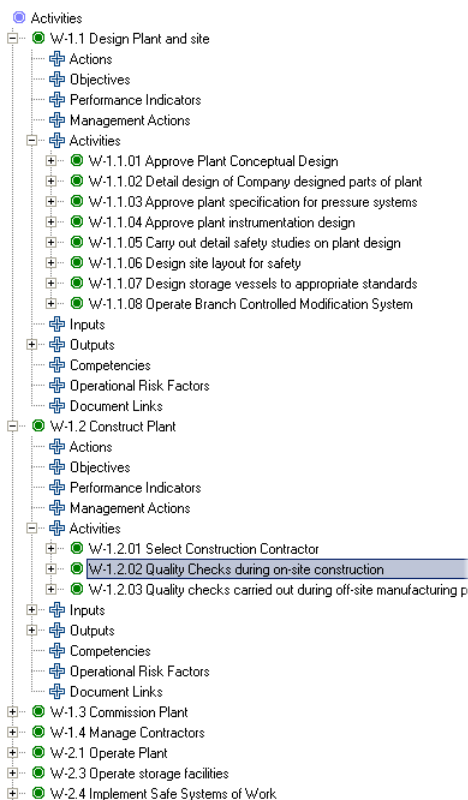

Figura 16 - Exemplu de ierarhie a activităților

După definirea ierarhiei, putem stabili legături între controale și activități. Acest lucru se poate realiza în două moduri diferite:

3.10.3.1. Glisare și fixare

Toate atribuirile de legături se pot face prin glisare și fixare, în același mod în care copiați fișiere în Windows Explorer.

Pentru a atribui o activitate unui control prin glisare și fixare, asigurați-vă că controlul căruia doriți să îi faceți atribuirea este vizibil în schemă, iar activitatea pe care doriți să o atribuiți este vizibilă în vizualizarea arbore.

1. Faceți clic pe activitate și țineți apăsat butonul mausului.
2. Deplasați cursorul mausului peste schemă, ținând butonul mausului apăsat. Veți vedea cursorul mausului indicând pozițiile în care eliberarea este validă.
3. Eliberați butonul mausului când cursorul a ajuns deasupra controlului căruia doriți să îi atribuiți activitatea.

Legătura a fost realizată.

Există două metode prin care se poate verifica acest lucru. Prima este să afișați activitățile atribuite direct pe schemă. În acest scop, mergeți la meniul Schemă, accesați submeniul Afișare informații suplimentare, apoi selectați Activități (format scurt). Schema se va modifica, afișând sub fiecare control toate activitățile atribuite. Verificați legătura pe care tocmai ați realizat-o.

Cea de a doua metodă este aceeași metodă care permite și eliminarea legăturii, mai precis în cadrul vizualizării arbore. Dacă faceți dublu-clic pe controlul căruia i-ați făcut atribuirea, acesta va fi selectat în vizualizarea arbore. În vizualizarea arbore, îl putem extinde și mai mult, apăsând pe semnul plus, afișând astfel toate colecțiile fiu pe care le include controlul. Una dintre ele poartă numele Activități. Deschideți-o și veți vedea activitatea, cu culoare gri.

Culoarea gri indică faptul că nu este definită acolo, ci este doar o legătură.

Glisarea și fixarea este posibilă din majoritatea ferestrelor din cadrul BowTieXP: puteți glisa și fixa în interiorul vizualizării arbore, din arbore în schemă, din vizualizarea listă în schemă și așa mai departe. Vizualizarea listă este deosebit de utilă pentru atribuirea legăturilor – faceți clic pe registrul activității în vizualizarea arbore, iar vizualizarea listă va afișa toate activitățile definite.

3.10.3.2. Ecranul de atribuire a legăturilor

Vă prezentăm acum cealaltă metodă de atribuire a legăturilor. Faceți clic dreapta pe colecția de activități de sub control, apoi selectați opțiunea Atribuire legături. Acest lucru va invoca ecranul de atribuire a legăturilor, prezentat în Figura 17 - Ecranul de atribuire legături, prezentând date ierarhice

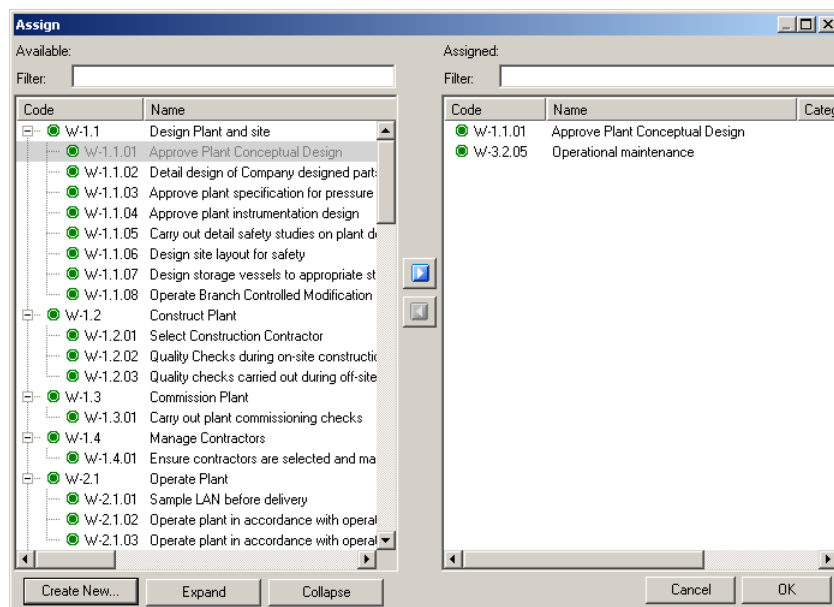

Figura 17 - Ecranul de atribuire legături, prezentând date ierarhice

Panoul din stânga acestui ecran afișează toate entitățile care pot fi legate de acest control. Panoul din dreapta afișează toate entitățile deja atribuite. Pentru a muta elemente dintr-un panou în celălalt, puteți să îl selectați și să apăsați butonul corespunzător aflat între cele două panouri. De asemenea, puteți glisa și fixa elemente între cele două panouri.

Rețineți că elementele afișate cu gri au fost atribuite/mutate în panoul din dreapta.

Mai rețineți și că puteți filtra elementele afișate, introducând informații în câmpurile *Filtru*. De asemenea, puteți sorta pe fiecare coloană, făcând clic pe capul coloanei.

Puteți crea un element nou apăsând butonul *Creare nou*. Acest lucru vă permite să adăugați un nou element pentru elementul selectat în momentul respectiv în panoul din stânga.

La atribuirea activităților și a legăturilor la documente, se folosește ecranul descris mai sus, datorită naturii ierarhice a elementelor respective. Pentru date fără ierarhie, ca de exemplu sisteme, dialogul arată puțin diferit și este prezentat mai jos, în Figura 18 - Ecranul de atribuire legături, prezentând date non-ierarhice

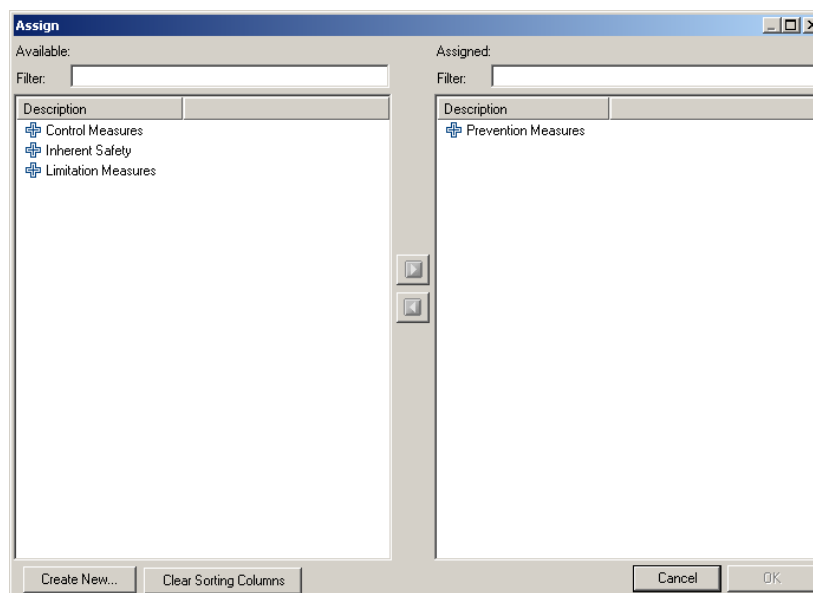

Figura 18 - Ecranul de atribuire legături, prezentând date non-ierarhice

Trebuie menționat faptul că, aici, elementele atribuite nu sunt afișate cu gri în panoul din stânga, ci dispar, fiind vizibile doar în panoul din dreapta.

3.10.3.3. Ștergerea elementelor cu posibilitate de legare

Rețineți că, atunci când ștergeți un element care a fost utilizat, va apărea o fereastră pop-up similară cu cea care apare în cazul ștergerii unui element dintr-un tabel de căutare (vezi Figura 15 - Ștergerea unei valori într-un tabel de căutare, la pagina 19). Aveți posibilitatea să selectați o valoare opțională pentru înlocuire.

3.10.3.4. Prezentare generală a elementelor cu posibilitate de legare

În BowTie XP există următoarele elemente cu posibilitate de legare. Vă rugăm să rețineți că toate obiectele sunt descrise amănunțit în manualul de referință.

Tip entitate cu posibilitate de legare	Descriere/utilizare
Activitate	Descrisă mai sus. Activitățile sunt legate de controale.
Sistem	Sistemele sunt legate de controale. Sistemele sunt utilizate în forme diferite de clasificări ale controalelor. O practică frecventă este identificarea diferitelor sisteme de control prezente în cadrul organizației și utilizarea acestora pentru clasificarea controalelor, pe o axă diferită decât cea a tipurilor de control. Deoarece pentru controale se pot atribui/lega sisteme multiple, acest lucru permite clasificări diferite.
Competență	Competențele sunt abilități definite pe care trebuie să le posedă persoanele care execută anumite activități, pentru a primi permisiunea de a le realiza sau pentru a le executa corespunzător. Trebuie avute în vedere criterii precum ani de experiență relevantă, instruiți privind substanțele periculoase, competențe de intervenție în caz de incendiu, posedarea unor permise, dar și posibilitatea de comunicare

Produs	Produsele sunt utilizate pentru modelarea fluxului de informații în cadrul activităților. Produsele se definesc la nivel central și se utilizează ulterior în două moduri diferite, mai exact ca intrări și ieșiri pentru activități. Intrările sunt elemente de care organizația are nevoie pentru a desfășura o activitate. Intrările conțin informații cu privire la: Cum știu oamenii ce trebuie făcut? Cum știu oamenii când trebuie făcut? Cum știu oamenii cum trebuie făcut? Ca exemple de intrări amintim diverse permise și comenzi de lucru. Ieșirile sunt elemente pe care organizația le utilizează pentru a verifica dacă o activitate este desfășurată. Ieșirile conțin informații cu privire la: Cum se poate verifica dacă o activitate este realizată. Cum se poate verifica dacă o activitate se realizează corespunzător.
Legătură document	Legăturile la documente sunt referințe la documentație externă, care se pot adăuga pentru diverse elemente din fișierul de caz. La fel ca și celelalte elemente cu posibilitate de legare, acestea se definesc la nivel central și apoi sunt utilizate ca referință din cadrul altor elemente, sub formă de legături. Legarea la legături documente se poate face de la pericole, amenințări, consecințe, controale, factori de creștere, activități și produse.
Factor de risc operațional	NOTĂ: Această funcționalitate este numai pentru licența avansată Factorii de risc operațional se utilizează pentru a specifica anumite aspecte ale operațiilor, care trebuie tratate separat în matricele SOOB din operații ca un întreg, cum ar fi echipamente esențiale și, de exemplu, condiții de stare a vremii. Pentru detalii, consultați manualul de referință.
Operațiune	NOTĂ: Această funcționalitate este numai pentru licența avansată În BowTieXP, operațiunea se utilizează pentru a descrie o operație specifică ce se poate desfășura în cadrul organizației și trebuie să fie prezentă în matricea SOOB. Pentru detalii, consultați manualul de referință.

3.10.4. Legături inverse și legături inverse proprietăți

Când se face o trimitere la o activitate de la nivelul unui control, de exemplu, o săgeată virtuală este îndreptată dinspre control către locația din vizualizarea arbore în care este definită activitatea. Figura de mai jos ilustrează acest lucru. Aceasta exemplifică o parte a schemei BowTie. Sub fiecare control sunt specificate activitățile atribuite aceluia control.

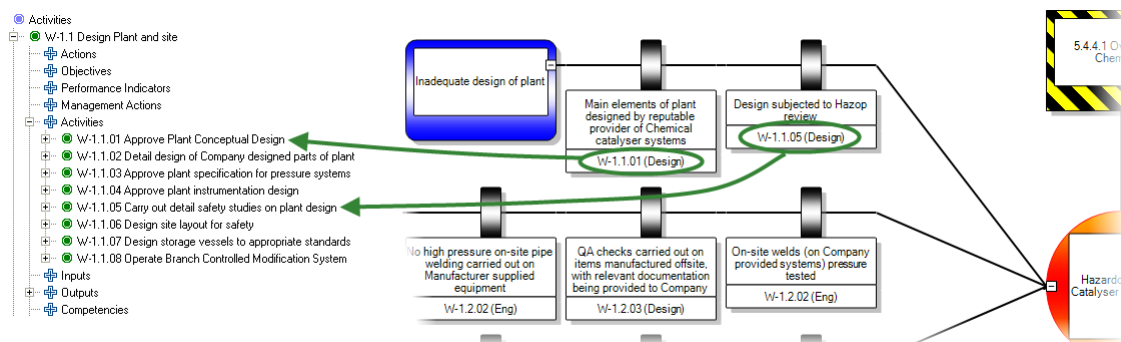

Figura 19 - Vizualizare arbore și schemă, explicarea legăturilor

Această săgeată poartă denumirea de legătură. De asemenea, săgeata poate fi urmărită și în direcție *inversă*, de la activitate către *toate* controalele pentru care este utilizată. Acestea poartă denumirea de legături inverse.

Un concept asemănător se aplică și în cazul valorilor din tabelele de căutare.

Pentru fiecare entitate cu posibilitate de legare și pentru fiecare valoare dintr-un tabel de căutare, se poate afla unde se utilizează acestea, prin afișarea legăturilor inverse ale acestora.

Acest lucru se obține făcând clic dreapta pe elementul despre care se dorește să se afle de unde se fac trimiteri către el, iar apoi selectând din meniul contextual opțiunea „Afișare legături inverse” sau „Afișare legături inverse proprietăți”. Vizualizarea listă va afișa legăturile inverse și va indica faptul că le afișează.

4

Asistență

4.1. Helpdesk BowTieXP

Pentru utilizatorii care au achiziționat BowTieXP împreună cu un pachet de asistență și întreținere, există un centru de asistență care le stă la dispoziție. Acest helpdesk oferă ajutor pentru chestiuni tehnice sau legate de utilizatori, de instalare și utilizare, în ce privește programul BowTieXP.

Puteți contacta centrul de asistență BowTieXP prin e-mail, la support@bowtiexp.com, sau prin telefon, la +31 (0) 88 1001 350.

Vă rugăm să vizitați <http://www.bowtiexp.com> pentru a obține broșura Asistență și întreținere BowTieXP. Aceasta explică serviciile de care beneficiază clienții care achiziționează asistență și întreținere.